

Motion till riksdagen 2013/14:N248

av **Berit Högman m.fl. (S)**

Aktiv regionalpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv regionalpolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en regional utvecklingsstrategi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ersättningsverksamhet efter Sadevs nedläggning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bredband i hela landet.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den sociala ekonomin och kooperativt företagande.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 4 hänvisat till TU.

Arbete och mål om full sysselsättning

För att hela Sverige ska kunna leva behövs en aktiv regionalpolitik. En politik som ger människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet. Det kräver att flera områden inom politiken måste samspela.

Rätten till arbete är en grundläggande faktor för att kunna skapa tillväxt oavsett om det är i en stad eller på landsbygden. Växande företag skapar efterfrågan på arbetsmarknaden, och en aktiv arbetsmarknads- och utbildningspolitik rustar människorna så att de kan ta de nya jobben som växer fram.

För att möta efterfrågan behövs en kompetensplattform där representanter från arbetslivet och utbildningssamordnare finns representerade. Matchning är idag ett stort problem på den svenska arbetsmarknaden och därför behövs ett ökat samarbete mellan näringsliv, fackliga organisationer och utbildningsväsendet. Syftet med en kompetensplattform är att kartlägga kompetensförsörjning och planera utbildningsbehov för näringslivet. Detta är ett sätt att få till bättre matchning mellan arbetskraft och företag som gagnar båda parter. Systemet är beroende av att det finns en politik som utökar studieplatser så att studerande ska kunna erbjudas möjlighet att välja utbildningar som efterfrågas av arbetsgivarna.

Det behövs samtidigt en aktiv näringspolitik med mer av samarbete mellan politiken, näringsliv och akademi. Det ger nya jobb och ger befintliga företag möjlighet att utvecklas samtidigt som nya företag startas.

Och en levande landsbygd och fungerande landsbygdsföretag är grundläggande för hela Sveriges utveckling och möjlighet att bland annat klara framtidens utmaningar när det gäller såväl mat- och energiförsörjning som arbetstillfällen i glesbygden. Det är nödvändigt att öka den svenska livsmedelsproduktionen både i volym och värde, därför behövs också en nationell livsmedelsstrategi och en satsning på tillämpad forskning. Som ett led i detta arbete bör det föras en diskussion om ett nationellt mål för den svenska livsmedelsproduktionen. Vikten av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag och en djurproduktion över hela landet kan inte underskattas.

Jämställdhet – en förutsättning för full sysselsättning

Även om Sverige kommit långt i jämställdhetsarbetet finns det fortfarande stora problem i samhället som måste lösas. I Värmland är det få kvinnor i både bolagsstyrelser och företagsledningar samtidigt som andelen förvärvsarbete kvinnor ligger under riksgenomsnittet. Det behövs en satsning på jämställdhet och kvinnors företagande. Kvinnors kompetens och resurser tas inte tillvara och om kvinnors företagande skulle öka till männens nivå skulle det innebära 75 000 nya företag med 278 000 nya jobb. Ett exempel för att främja arbetet är resurscentra för kvinnor som bidrar till jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet genom att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors inflytande. I Värmland finns ett regionalt resurscentrum för kvinnor, där

Fel! Okänt namn på

man har två genuspedagoger anställda. Satsningen har gett resultat och behöver långsiktiga villkor.

Samverkan – en framgångsfaktor för näringslivet

I Värmland finns flera så kallade klusterorganisationer, det vill säga samverkan mellan politik, Karlstads universitet, näringsliv och samhälle. Genom att föra samman olika aktörer byggs broar och nya tankar och idéer uppstår. Det kan leda till nya innovationer, som i sin tur leder vidare till nya affärsmöjligheter och arbetstillfällen. Undersökningar visar också på att omsättningen och vinsterna bland företagen i klustren höjs. Detta går att studera närmare genom SLIM-projektet, som betyder ”Systemledning för innovativa miljöer i norra Mellansverige”.

”Compare” är ett av flera bra exempel i Värmland på hur samverkan genom kluster bygger de enskilda företagen starka. ”Compare” har satsat på att utveckla samverkan med Norge och it-företagen runt Oslo. Detta leder till fler arbetstillfällen och att de värmländska företagen växer och utvecklas. Utifrån den här bakgrunden bör en nationell innovationsstrategi tas fram, där kluster-tänkandet ingår samt de lärdomar detta har resulterat i.

Ytterligare viktiga faktorer för att människor i hela landet ska kunna leva, är att ta vara på människors engagemang. Det innebär ett aktivt stöd till offentliga lokaler och mötesrum såsom hembygdsgårdar och Folkets hus. Det bör också inkludera att det i regioner finns ett system för att uppmuntra och stödja fria kulturgrupper samt lokala arrangemang och traditioner. En levande landsbygd skulle inte bara ge effekter av ett mer inkluderande samhälle som garanterar medborgerliga rättigheter. Det skulle också innebära kreativitet och verksamheter, vilket i sin tur skulle leda till fler företag och en ökad besöksnäring. Ett tydligt exempel i Värmland är Västanå teater i Sunne där satsningar resulterat i att 60–70 procent av besökarna kommer ifrån andra län.

Samhällets ansvar för grundläggande service

Sverige behöver en statlig aktiv regional utvecklingsstrategi. Det behövs för att Värmland och resten av landet ska utvecklas på bästa sätt. Strategin ska kunna tillvarata varje regions och kommuns unika kvaliteter, dess särskilda resurser och specifika förmåga att bidra till hela samhällets sociala, miljömässiga, ekonomiska och sysselsättningsmässiga tillväxt och välfärd. Strategin ska bygga på principen om att ”hela landet ska leva”.

Ett exempel är att det under de senaste åren har skett omorganisationer inom den statliga sektorn som inneburit att allt fler institutioner lämnar mindre städer och län runt om i landet för att förflyttas till Stockholm eller andra större städer.

Därför bör lokaliseringen av statlig verksamhet således också inkluderas i den regionala utvecklingsstrategin. Exempelvis Värmlands närhet till Norge tillsammans med länets starka kulturutbud och framgångsrika klusternätverk

skulle kunna vara viktiga ingredienser för att utveckla delar av den statliga verksamheten. Nu när myndigheten Sadev har lagts ned i Karlstads kommun är det viktigt att Värmland får en annan statlig etablering som ersättning.

Ett viktigt redskap för hela landets utveckling är också det kommunala skatteutjämningsystemet. En enig parlamentarisk utredning har föreslagit förändringar både i inkomst- och kostnadsutjämnings. Dessa bör snarast genomföras, för en fortsatt kommunalekonomisk utjämnings är nödvändig för att kunna garantera en likvärdig kvalitet i välfärdstjänsterna oavsett var i landet man bor. Den regionala tillväxtpolitiken måste bygga på insikten att landsbygden har rätt att utvecklas på samma villkor som andra geografiska områden.

Det är statens uppgift att se till att det finns tillgång till en grundläggande service runt om i Sverige. Viktiga funktioner som post, dagstidning, telefoni, el och it och annan basal infrastruktur är avgörande för att kunna leva ett modernt liv.

I Värmland finns exempel på hur lokala servicepunkter fungerar som samlingsplatser där man kan uträtta vardagliga ärenden. I ett av fallen har en ICA-handlare på frivillig och ideell basis tagit ansvar för sin hembygd och hjälper äldre människor med att bland annat utföra banktjänster och ha kontakt med myndigheter. Sådana privata initiativ är visserligen glädjande, men visar samtidigt på att det finns ett stort behov som politiken inte tar ansvar för.

En nära kontakt med myndigheter är viktigt både för företag och för enskilda medborgare. Alla har inte tillgång till bredband och kan inte göra sina ärenden via internet. Därför behövs också en möjlighet till fysisk kontakt med personal. En möjlighet skulle därför vara att varje kommun minst ska ha ett statligt servicekontor.

Lika viktigt för både befolkning och företag är närheten till lokala banker. Sparbanksrörelsen har sedan länge varit en utvecklingsmotor i mindre kommuner och gynnat tillkomsten av fler företag och jobb i regionerna utanför de stora tätortsbildningarna. Därför är det viktigt att det förs en politik så att sparbanksrörelsen kan stärkas och det finns flera områden som behöver åtgärdas.

Att ha tillgång till internet är idag en förutsättning för att kunna sköta sina vardagssysslor. Därför måste tillgången till bredband stärkas oavsett var i landet man bor. Viktigt är att infrastrukturinvesteringar ska styras efter behov, inte av enskilda kommuners ekonomi. Därför måste staten ta ansvar för att säkerställa stöd till de delar av landet där marknadskrafterna inte når fram. I till exempel Torsby kommun räknar man med att det kan komma att kosta upp till 200 miljoner kronor att bygga ut nätet. Detta är inte hållbart för en kommun på 10 000 invånare.

Utbildning

Vi har en arbetslöshet i skrivande stund på över 400 000 svenskar. Samtidigt fastnar allt fler personer i Sverige i långtidsarbetslöshet. Antalet har ökat rekordartat under de senaste sex åren och många av dem saknar en gymnasie-

Fel! Okänt namn på

examen. Båda dessa grupper behöver ha möjligheten att bygga på sin utbildning för att kunna återigen komma in i arbetslivet och bryta utanförskap. Både Värmland och Sverige i stort har en relativt låg utbildningsnivå i relation med andra jämförbara länder. Arbetslivet är allt mer flexibelt och utbildningen måste hänga med i näringslivets utveckling om vi ska kunna nå målen om full sysselsättning.

Kvaliteten i skolan måste höjas och politiken måste bryta trenden med att allt fler går ut grundskolan och gymnasiet utan godkända betyg. En viktig åtgärd är exempelvis att minska antalet elever i klasserna så att lärarna får mer tid till varje elev.

Ny teknik har blivit en del av samhället och är en grund för att kunna uträtta vardagliga ärenden. Skolan ska utjämna barns och ungdomars livsvillkor och fler elever bör därför få tillgång till personlig it-utrustning i skolan. Skolans utbildning måste i allt större utsträckning inkluderas i teknikens framsteg då en regional utveckling inbegriper medvetna medborgare. En åtgärd som inte minst är viktig för ungdomars anställningsbarhet i framtiden.

Det behövs en långsiktighet i att erbjuda befolkningen utbildning för ett livslångt lärande. Regionala universitet och högskolor spelar här en stor roll och är en förutsättning för att klara framtidens näringsliv och arbetsmarknad. Närheten till utbildning har visat sig spela en viktig roll i regionerna, inte minst i hur näringslivet i området utvecklats. Företag och människor kommer i allt större utsträckning vara beroende av ny kunskap. I Värmland är behovet av både kompetensförsörjningen och kompetensutveckling inom offentlig sektor ett tydligt exempel på att behovet av ny kunskap aldrig kommer att sina.

Det finns då en stor nytta i att bedriva utbildning i närhet och i samarbete med näringslivet. Kopplingen till näringslivet är också en grund för att fler ska vilja och kunna starta nya företag. Här är det viktigt att fler studenter får stöttning i sitt företagande. Bland annat organisationer som Drivhuset är viktiga komponenter för att stötta studenternas entreprenörskap.

Det är viktigt att det förs en politik som gör det enklare att starta nya företag. Småföretagare är ett viktigt inslag på landsbygd som i städer. Samtidigt vet vi att större delen av arbetskraften i dag arbetar inom små och medelstora företag. Men att starta nya företag kräver inte bara ekonomiska förutsättningar, utan kanske framför allt kreativa människor med nya idéer. Kulturen och utbildning är viktiga ingredienser för att skapa kreativitet och nytänkande.

Offentlig upphandling

I Sverige upphandlas det för åtskilliga miljarder kronor årligen. Det är stora summor, och de skulle kunna användas på ett bättre sätt än vad de görs idag. Tyvärr råder det fortfarande en osäkerhet inom ramen för LOU. En översyn och en förenkling är nödvändigt. Exempelvis är diskussionen om våra livsmedel i skolor och inom andra offentliga verksamheter ständigt pågående. Kommuner och landsting bör kunna ställa rättmätigt höga krav på produkt-

Fel! Okänt namn på

ionen av de livsmedel som upphandlas offentligt. De kan dessutom vara pådrivande i utvecklingen av ny teknik och nya företag.

En översyn av upphandlingsförfarandet skulle också kunna vara avgörande för det lokala näringslivet genom att samhället bidrar till att också ge små och medelstora företag i regionen chansen att växa och i sin tur skapa fler arbetstillfällen.

Koppla ihop EU:s sammanhållningspolitik med den statliga regionala utvecklingspolitiken

Den svenska statliga regionala utvecklingspolitiken är en del av EU:s sammanhållningspolitik, då det finns en tydlig koppling mellan sammanhållningspolitiken och den nationella tillväxtambitionen.

EU:s strukturfonder har en viktig betydelse i arbetet för en regional utveckling. Projekt som bedrivs inom ramen för dessa program syftar till att påverka förutsättningarna för regional tillväxt. Att förenkla administrationen och regelverken är därför nödvändiga steg för att projekten ska bli verklighet.

Social ekonomi och kooperativt företagande är en verklig tillgång

I Sverige har vi till skillnad mot många andra länder ingen stark tradition av medarbetarägda kooperativa företag. Vi ser dock inte minst inom kultursektorn och på landsbygden att kooperativt företagande är på frammarsch. Det är därför av stor vikt att regeringen stödjer de organisationer som arbetar med social ekonomi och utveckling av den kooperativa företagsformen. I andra länder, till exempel Kanada, finns goda exempel på att just ett gemensamt ägande har varit räddningen för ett nedläggningshotat företag. Sociala företag kan vara den första ingången på arbetsmarknaden för den som varit borta från arbete under lång tid. Varje människas vilja till arbete ska tas tillvara.

Stockholm den 1 oktober 2013

Berit Högman (S)

Gunilla Svantorp (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Jonas Gunnarsson (S)